

21.11.2022

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
stv@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönnä 11.11.2022, HE 138/2022 vp

Kilpailu- ja kuluttajaviraston lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi rajat ylittävistä terveydenhuollosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi toisessa EU- tai ETA-valtiossa, Sveitsissä, Iso-Britanniassa ja Pohjois-Irlannissa annetun terveydenhuollon palvelun kustannusten korvausmallia niin, että jatkossa kustannukset korvattaisiin enintään Suomessa julkisessa terveydenhuollossa vastaavasta hoidosta aiheutuneisiin kustannuksiin saakka. Uudistuksella pannaan täytäntöön potilaan oikeuksien soveltamisesta rajat ylittävissä terveydenhuollossa annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/24/EU. Kustannusten korvaaminen edellyttäisi, että annetun terveyspalvelun olisi arvoitu olevan henkilölle lääketieteellisesti, hammaslääketieteellisesti tai terveystieteellisesti tarpeellinen ja hoito kuuluu suomalaiseen palveluvalikoimaan.

Nykytilanteessa EU-maissa saatua hoitoa korvataan kelakorvausta vastaava määrä. Jatkossa korvaus muodostuisi usein kelakorvausta korkeammaksi ja sitä kautta uudistus saattaisi lisätä palvelujen käyttöä ulkomailla. Hallituksen esityksessä on kuitenkin arvioitu, että uudistuksen jälkeenkin terveyspalvelujen käyttö ulkomailla olisi rajattua.

KKV pyytää huomioimaan seuraavat esitykseen sisältyvät asiat:

Esitetyn uudistuksen jälkeen yksityiset palveluntarjoajat ja kansalaiset ovat eri asemassa sen mukaan, missä hoitoa annetaan. Erityisesti rajaseutujen läheisyydessä asuvien henkilöiden on kannattavampaa käyttää ulkomaisia palveluntarjoajia suomalaisten sijaan. Esimerkiksi, jos henkilö kävisi yksityisessä lääkärikeskuksessa Virossa olisi hän potentiaalisesti oikeutettu isompaan korvaukseen kuin mitä hän saisi kelakorvauksena, jos hän kävisi Suomessa sijaitsevassa toimipisteessä. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, tällainen kuluttajakäyttäytyminen voisi johtaa yksityisen terveydenhuollon palvelujen kysynnän vähenemiseen Suomessa. Potentiaalisesti tämä voisi johtaa myös siihen, että suomalaiset yksityiset palveluntarjoajat voisivat alkaa laajamittaisemmin tarjoamaan palveluja ulkomailla. Tätä mahdollisuutta ei ole arvioitu hallituksen esityksessä. Huomionarvoisesti jo nykyisellään esimerkiksi Terveystalolla ja Mehiläisellä on toimintaa ulkomailla.

KKV näkee, että esitykseen voi sisältyä riski ylihoidosta. Uudistus saattaa johtaa siihen, että ulkomailla toimivat yksityiset lääkärikeskukset tarjoavat palveluja hyvinvointialueisiin verrattuna joustavammilla lähetekäytännöillä. Tämä voisi johtaa siihen, että jatkossa korvattavaksi tulisi terveydenhuollon kustannuksia, jotka eivät olisi potilaiden terveyden kannalta välttämättömiä. Tästä syystä KKV

21.11.2022

pitää tärkeänä, että esitetty uudistus pitää sisällään julkisessa terveydenhuollossa tehdyn tarveharkinnan.

Esityksessä on arvioitu, että uudistuksen vaikutus olisi erittäin maltillinen. Kysyntää siirtyisi vain rajatusti ulkomaille ja siten budjettivaikutukset jäisivät suhteellisen pieniksi. Suomalaisten halukkuutta hakeutua ulkomaille hoitoon on selvitetty Hyvinvointiala HALI ry:n ja alan yritysten tukemassa ja asianajotoimisto Avancen teettämässä kyselytutkimuksessa vuonna 2020¹. Kyselytutkimuksen perusteella merkittävä osa suomalaisista voisi olla kiinnostunut hakeutumaan ulkomaille hoitoon etenkin, jos palvelujen saatavuus on Suomessa heikkoa. Ottaen huomioon Suomen julkisen terveydenhuollon nykyiset haasteet kyselytutkimus viittaisi siihen, että uudistuksen vaikutukset saattavat olla nyt hallituksen esityksessä esitettyä merkittävämmät.

Helena Tuorila
johtava asiantuntija

Riku Buri
vanhempi ekonomisti

¹ <https://www.hyvinvointiala.fi/wp-content/uploads/2020/11/miten-potilasdirektiivin-implementoinnin-korjaaminen-vaikuttaisi-potilaiden-kayttaytymiseen-avance-insight-02-2020.pdf>